

Szoftverellenőrzési technikák

Struktúra alapú tesztervezési módszerek

Majzik István, Micskei Zoltán

<http://www.inf.mit.bme.hu/>

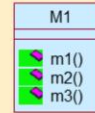
1

Utolsó módosítás: 2012.10.26.

Tesztervezés módszerei

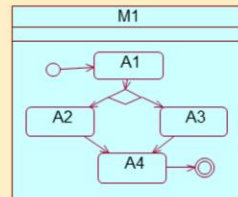
I. Specifikáció alapú

- A rendszer mint „fekete doboz” adott
- Csak a külső viselkedés (funkció) ismert, a belső felépítés (pl. forráskód) nem
- Tesztelés alapja: specifikált funkciók léte; extra funkciók hiánya

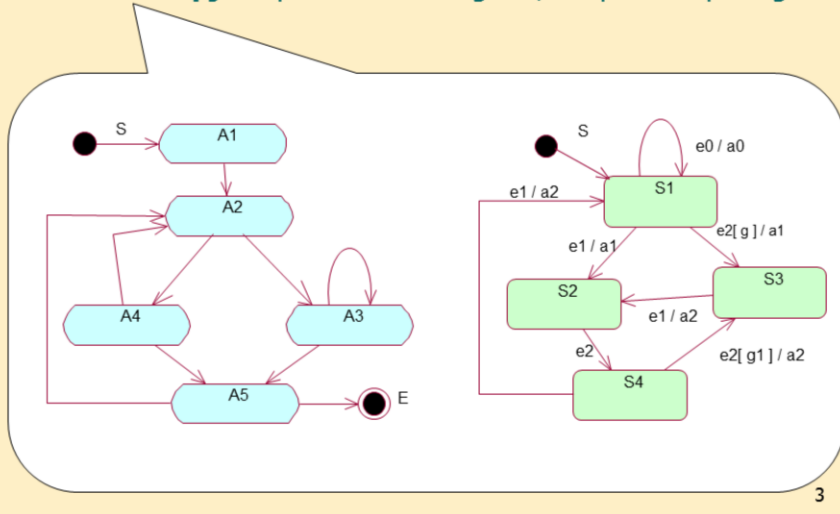
II. Struktúra alapú

- A rendszer mint „üvegdoboz” adott
- A belső struktúra is ismert
- Tesztelés alapja a **belső működés**: programgráf bejárása

A belső struktúra

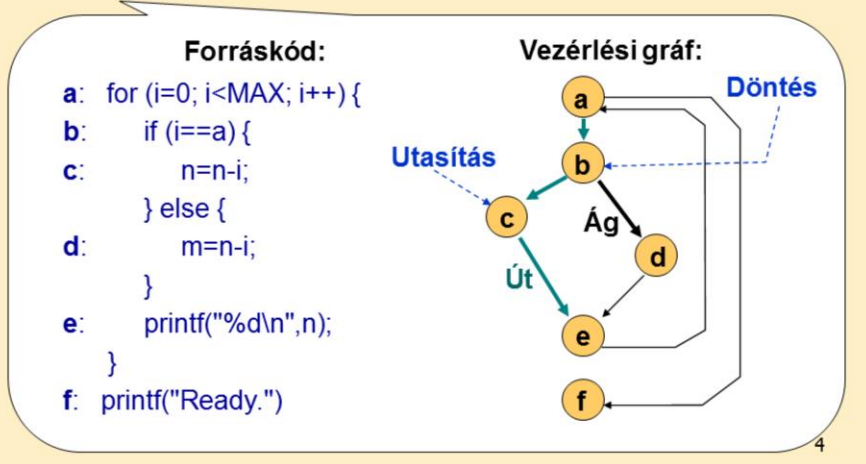
- Jól kezelhető struktúra:
  - **Modell alapján:** pl. aktivitás diagram, állapotterkép diagram

Ez vonatkozhat egy komponens belső működésére is, komponensek közötti együttműködés leírására, de akár pl. egy egész üzleti folyamat leírására.

A belső struktúra

- Jól kezelhető struktúra:
  - Modell alapján: pl. aktivitás diagram, állapotterkép diagram
  - **Forráskód alapján:** vezérlési gráf (programgráf)

Tesztminőségi mértékszámok

A tesztelés hatékonyságának számszerű jellemzése:

A tesztelhető elemek mekkora részét teszteltük, pl.

1. Utasítások	→ Utasítás lefedettség
2. Döntések	→ Döntési lefedettség
3. Feltételek	→ Feltétel lefedettség
4. Végrehajtási utak	→ Út lefedettség

Ez **nem** a hibafedés!

Szabványok előírása lehet (DO-178B, MSZ EN 50128,...)

- 100% utasítás fedettség általában alapkövetelmény

Tartalom

- Vezérlési folyam alapú kritériumok
  - Utasítás lefedettség
  - Döntési lefedettség
  - Feltétel lefedettségek
  - Útvonal lefedettség
- Adatfolyam alapú kritériumok
  - Definiálás – használat fedettségek
  - Definíciómentes útvonalak fedettsége
- Összefoglalás
  - Módszerek kombinációja
  - Teszt fedettség mérése

Alapfogalmak

- Utasítás (statement)
- Blokk (block)
  - Utasítások egybefüggő sorozata, amik között nincs elágazás vagy függvényhívás
- Feltétel (condition)
  - Egyszerű vizsgálat, amiben nincs logikai (Boole) operátor
- Döntés (decision)
  - Nulla vagy több logikai operátorral összekötött feltételből álló kifejezés
- Döntési ág (branch)
  - Egy döntés lehetséges kimenetele
- Út (path)
  - Utasítások sorozata, tipikusan a modul be és kilépési pontja között

7

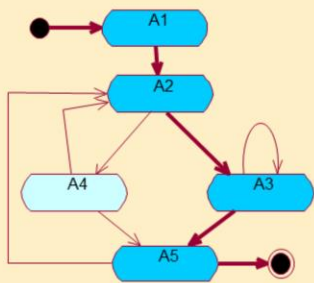
Sajnos ezeknek az alapvető fogalmaknak a definíciójában nincs teljes egyetértés (pl. ISTQB vs. DO-178B vs. IEEE)

1. Utasítás lefedettség (Statement coverage)

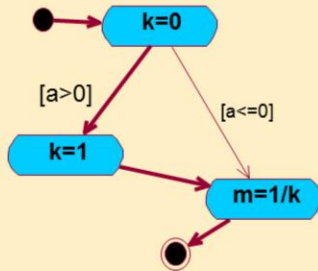
Definíció:

$$\frac{\text{Tesztelés során végrehajtott utasítások száma}}{\text{Összes utasítás száma}}$$

Utasítások kihagyási feltételeit nem veszi figyelembe!

Utasítás fedettség: 80%

Utasítás fedettség: 100%

- Előkerül még a line coverage elnevezés is, ami nem szerencsés, mert egy sorban lehet több utasítás is.

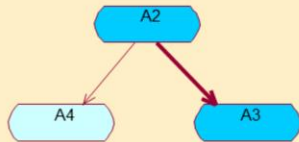

2. Döntés lefedettség (Decision coverage)

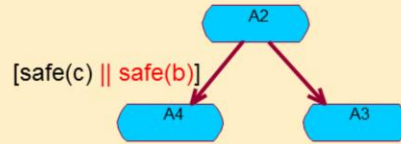
Definíció:

Tesztelés során végrehajtott döntési ágak száma

Összes lehetséges döntési ág száma

Nem vesz figyelembe minden feltétel-kombinációt!

Döntési ág fedettség: 50%

Döntési ág fedettség: 100%

Példa 100%-os döntés lefedettséghez:
1. `safe(c) = true, safe(b) = false`
2. `safe(c) = false, safe(b) = false`

9

-Használják még a branch coverage elnevezést is, azonban az például repülő környezetben nem ugyanaz mint a decision coverage, lásd:

FAA, Certification Authorities Software Team, „What is a "Decision" in Application of Modified Condition/Decision Coverage (MC/DC) and Decision Coverage (DC)?”, 2002.
URL:

http://www.faa.gov/aircraft/air_cert/design_approvals/air_software/cast/cast_papers/media/cast-10.pdf

3. Feltétel lefedettség (Condition coverage)

Generikus fedettségi mérték feltétel fedettségekhez:

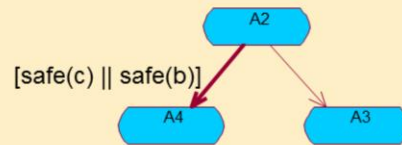
$$\frac{\text{Feltételek tesztelt kombinációinak száma}}{\text{Feltételek megcélzott kombinációinak száma}}$$

Definíció (milyen kombinációkat célzunk meg):

- Minden feltétel legyen igaznak és hamisnak is beállítva a tesztelés során
  - Nem feltétlenül eredményez 100% döntés lefedettséget!

Példa 100%-os feltétel lefedettséghez:

1. $\text{safe}(c) = \text{true}$, $\text{safe}(b) = \text{false}$
2. $\text{safe}(c) = \text{false}$, $\text{safe}(b) = \text{true}$

Más definíció:

- Minden feltételt igaznak és hamisnak is kiértékelünk
  - Ez nem ugyanaz mint a fenti, a lusta kiértékelés miatt

10

Példa arra, hogy 100%-os feltétel lefedettség nem eredményez 100%-os döntés lefedettséget:

- Döntés: $((a \text{ AND } b) \text{ OR } (c \text{ AND } d))$

- T1: $a=1, b=0, c=1, d=0$

- T2: $a=0, b=1, c=0, d=1$

- Minden feltétel (a,b,c,d) szerepel igaz és hamis értékkel is, de a döntés mindkét esetben hamisra értékelődik ki, így a döntés lefedettség csak 50%-os

Forrás: Y. T. Yu and M. F. Lau, "A comparison of MC/DC, MUMCUT and several other coverage criteria for logical decisions," *Journal of Systems and Software*, vol. 79, no. 5, pp. 577-590, May. 2006.

4. Feltétel/döntés lefedettség

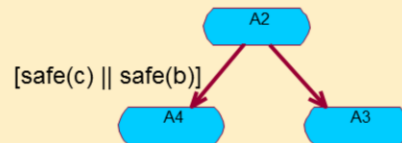
Condition/Decision Coverage (C/DC)

Definíció:

- Minden feltétel felveszi az összes lehetséges kimenetét legalább egyszer, és
- minden döntés felveszi az összes lehetséges kimenetét egyszer

100%-os C/DC lefedettséghez:

1. `safe(c) = true, safe(b) = true`
2. `safe(c) = false, safe(b) = false`

Nem vizsgálja meg, hogy a feltételnek tényleg van-e hatása a döntés eredményére!

11

Az egyik paraméter true értéke önmagában meghatározza a döntést.

De a false érték esetén meg kellene nézni, hogy a másik váltása hogyan befolyásol (befolyásol-e).

5. Módosított feltétel/döntés lefedettség

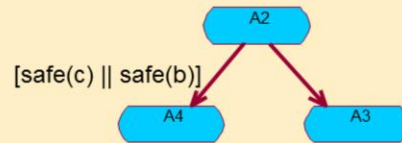
Modified Condition/Decision Coverage (MC/DC)

Definíció:

- Minden feltétel felveszi az összes lehetséges kimenetét legalább egyszer, és
- minden döntés felveszi az összes lehetséges kimenetét egyszer, és
- minden feltétel a többitől függetlenül befolyásolja a hozzá tartozó döntés kimenetelét

100%-os MC/DC lefedettséghez:

1. `safe(c) = true, safe(b) = false`
2. `safe(c) = false, safe(b) = true`
3. `safe(c) = false, safe(b) = false`

12

OR (||) művelet van: Az egyik paraméter false értéke mellett befolyásolhatja a másik paraméter a döntés eredményét, ezzel kell tehát összepárosítani a másik paraméter true és false értékét is!

6. Minden feltétel kombináció lefedettsége

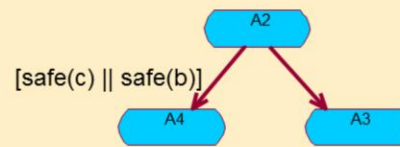
Multiple Condition Coverage

Definíció:

- A feltételek kimeneteinek minden lehetséges kombinációja bekövetkezett a tesztelés során
  - Általában a feltételek számával exponenciálisan növekedő számú teszt szükséges
  - Kevesebb, ha a lusta kiértékelést is figyelembe vesszük

100%-os feltétel kombináció lefedettséghez:

1. `safe(c) = true, safe(b) = false`
2. `safe(c) = false, safe(b) = true`
3. `safe(c) = false, safe(b) = false`
4. `safe(c) = true, safe(b) = true`

13

Akkor nem praktikus, ha sok feltételből álló döntések vannak. Pl. repülőipari szoftverekben nem ritka a 30 feltételből álló döntés.

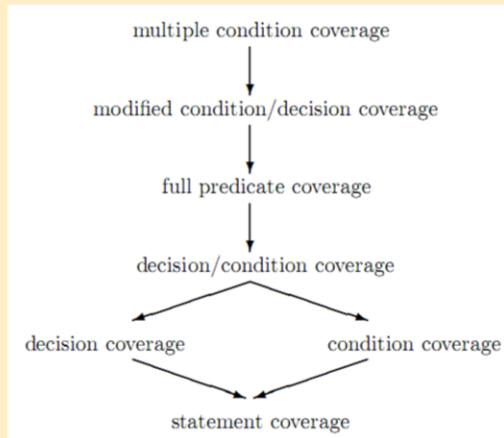
Feltétel és döntési lefedettségek összefoglalása

Table 1. Types of Structural Coverage

Coverage Criteria	Statement Coverage	Decision Coverage	Condition Coverage	Condition/Decision Coverage	MC/DC	Multiple Condition Coverage
Every point of entry and exit in the program has been invoked at least once		•	•	•	•	•
Every statement in the program has been invoked at least once	•					
Every decision in the program has taken all possible outcomes at least once		•		•	•	•
Every condition in a decision in the program has taken all possible outcomes at least once			•	•	•	•
Every condition in a decision has been shown to independently affect that decision's outcome					•	• ⁸
Every combination of condition outcomes within a decision has been invoked at least once						•

Forrás: Kelly J. Hayhurst et al. „A Practical Tutorial on Modified Condition/Decision Coverage”, NASA/TM-2001-210876, 2001

Feltétel és döntési lefedettségek összefoglalása

Vezérlési folyamat
alapú kritériumok
viszonya

Forrás: S. A. Vilkomir and J. P. Bowen, "From MC/DC to RC/DC: formalization and analysis of control-flow testing criteria," *Formal Aspects of Computing*, vol. 18, no. 1, pp. 42-62, 2006.

Példa: Vezérlési folyamat alapú kritériumok

```
Product getProduct(String name, Category cat) {
    if (name == null || ! cat.isValid)
        throw new IllegalArgumentException();

    Product p = ProductCache.getItem(name);

    if (p == null) {
        p = DAL.getProduct(name, cat);
    }

    return p;
}
```

Cél: Utasítás lefedettség, döntés lefedettség, C/DC fedettség

16

- Statement coverage:
  - name: null, cat: valid
  - name: valid, cat valid, product not in cache
  - Problem: getting from cache not tested
- Decision:
  - name: null, cat: valid
  - name: valid, cat valid, product not in cache
  - name: valid, cat valid, product in cache
  - Problem: cat.isValid call is not tested
- C/DC coverage:
  - name: null, cat: valid
  - name: valid, cat: invalid
  - name: valid. cat valid, product not in cache
  - name: valid. cat valid, product in cache

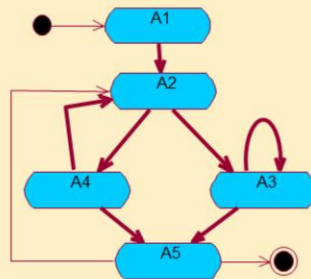
7. Alap út lefedettség (Basis path coverage)

Definíció:

$$\frac{\text{Tesztelés során bejárt független utak száma}}{\text{Összes független út száma}}$$

100% út lefedettség együtt jár:

- 100% utasítás lefedettség, 100% döntés lefedettség
- feltétel lefedettség nem garantált

Út fedettség: 80%

Utasítás fedettség: 100%

17

A teljes út lefedettség (full path coverage) a ciklusok miatt általában nem praktikus.

Tesztelés az út fedettség alapján 1/2

- **Cél: Független utak bejárása**
  - Független utak a tesztelés szempontjából:
Van olyan utasítás vagy elágazás,
ami a másikban nincs meg
- **A független utak maximális száma:**
  - CK , ciklomatikus komplexitás
  - Szabályos vezérlési gráf alapján meghatározható:
 $CK(G)=E-N+2$, ahol
    - E : élek száma
    - N : csomópontok száma a G vezérlési gráfban
(vezérlési gráf összekötött, 1 kimenet és 1 bemenet)
- **A független utak halmaza nem egyedi**

Tesztelés az út fedettség alapján 1/2

- **Cél: Független**

- Független utak
Van olyan utasítás ami a másikban

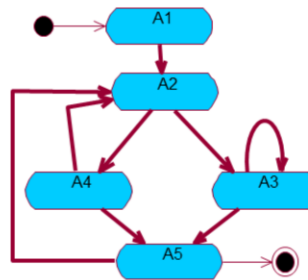
- **A független utak**

- CK, ciklomatikus
- Szabályos vezérlés
 $CK(G) = E - N + 2$, ahol

E: élek száma

N: csomópontok száma a G vezérlési gráfban
(vezérlési gráf összekötött, 1 kimenet és 1 bemenet)

- **A független utak halmaza nem egyedi**

N=5,
E=8,
CK=5
max. 5
független út!

Tesztelés az út fedettség alapján 2/2

- **Algoritmus:**
  - Max. CK számú független út kiválasztása
  - Bemenetek generálása egy-egy út bejárásához
- **Problémák:**
  - Nem minden út bejárható (ld. feltételek).
    - Generálható-e az úthoz bemeneti szekvencia?
    - Lehetséges-e a belső változók beállítása?
  - Ciklusok: Korlátozni (minimalizálni) kell a bejárást!
- **Teljesen automatikus módszerek nem léteznek**

Kiegészítő fedettségi mértékek

- Loop
  - Ciklusok 0 (ahol értelmezhető), 1, illetve többszöri végrehajtása
- Race
  - Több szál futása egyszerre egy-egy kódrészleten
- Relational operator
  - Határértékek használata összehasonlító operátorok esetén
- Weak mutation
  - Operátor vagy operandus hibákra tesztek készítése
- Table
  - Ugrási táblák (állapotgép megvalósítások) teljes tesztelése
- Linear code sequence and jump
  - Lineáris szekvenciák fedése a forráskódban (lehetnek benne vezérlési utasítások, de lineárisan bejárva)
- Object code branch
  - Gépi kódú feltételes ugrások fedése (fordító függő)

Tartalom

- Vezérlési folyamat alapú kritériumok
  - Utasítás lefedettség
  - Döntési ág lefedettség
  - Feltétel lefedettségek
  - Útvonal lefedettség
- Adatfolyam alapú kritériumok
  - Definiálás – használat fedettségek
  - Definíciómentes útvonalak fedettsége
- Összefoglalás
  - Módszerek kombinációja
  - Teszt fedettség mérése

Alapfogalmak

- Alapötlet: Változók értékadásának és felhasználásának viszonyát vizsgáljuk
  - Hibás értékadás, hibás felhasználás detektálható
- A programgráf címkézése
  - $\text{def}(v)$: adott helyen a v változónak értéket adunk
  - $\text{use}(v)$: adott helyen a v változót felhasználjuk
    - $\text{p-use}(v)$: v értékét feltételben használjuk
    - $\text{c-use}(v)$: v értékét számolásban használjuk
- A programgráf útjai
  - Definíciómentes út (definition clear path):
 v -nek nem adunk értéket az út csomópontjaiban

23

p-use: predicate use

c-use: computation use

Példa a címkézésre

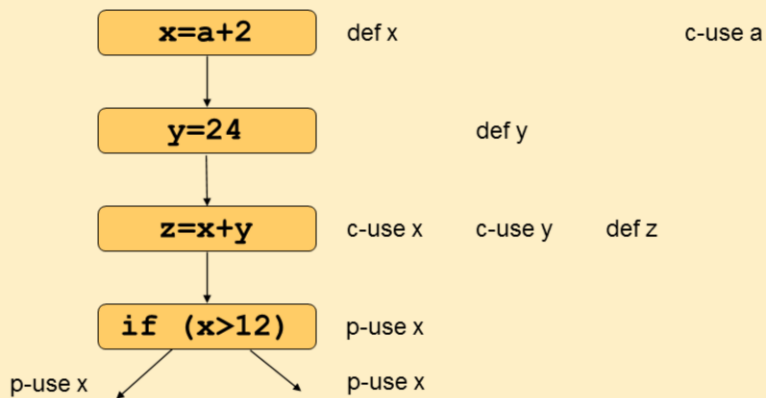
Változók:

x

y

z

a

Adatfolyam alapú tesztelési kritériumok

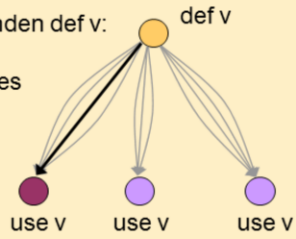
- All-defs:

- def v
- use v

minden v, minden def v:

egy def-mentes
út tesztelve:

egy use-v-ig:

Adatfolyam alapú tesztelési kritériumok

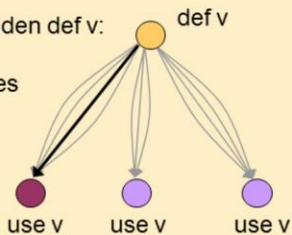
- All-defs:

- def v
- use v

minden v, minden def v:

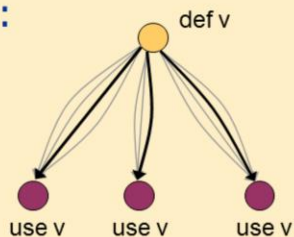
egy def-mentes
út tesztelve:

egy use-v-ig:

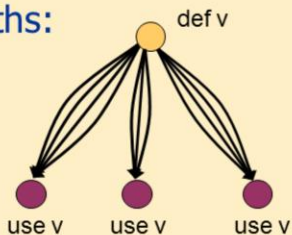

- All-uses:

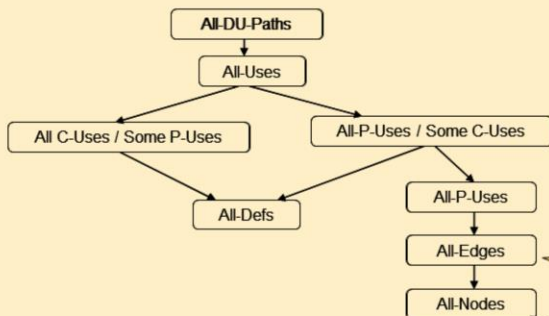
(p-uses,
c-uses)

All-paths:

Strukturális fedettségi kritériumok viszonya

Bonyolultabb fedési kritériumok a biztonságkritikus szabványokban

Ezt már egy igényesebb tesztelési cél

A projektek nagy része ezt sem éri el, 90%-os lefedettség már egy jó cél

Tartalom

- Vezérlési folyamat alapú kritériumok
  - Utasítás lefedettség
  - Döntési ág lefedettség
  - Feltétel lefedettségek
  - Útvonal lefedettség
- Adatfolyam alapú kritériumok
  - Definiálás – használat fedettségek
  - Definíciómentes útvonalak fedettsége
- **Összefoglalás**
  - Módszerek kombinációja
  - Teszt fedettség mérése

Teszttervezési módszerek összefoglalása

- Specifikáció és struktúra alapú módszerek
  - Sokféle módszer illetve technika
  - Mindegyik alkalmazásához gyakorlat kell
- A gyakorlatban általában csak a legegyszerűbb módszereket használják
  - Biztonságkritikus rendszerek: Vannak előírt módszerek (pl. DO178B szabvány: MC/DC szerinti tesztelés)
- Technikák kombinációja hatásos általában:
  - Példa (MS tanulmány):
    - specifikáció alapú: 83%-os kódfedés
    - + exploratory: 86%-os kódfedés
    - + strukturális: 91%-os kódfedés

Mire jók a teszt fedettségi mértékek?

- Mire jók?
  - Megtalálhatók azok a programrészek, ahol hiányos a tesztelés
    - Ez alapján bővíthető a teszt készlet
  - Azonosíthatók a redundáns tesztek (azonos részeket fednek le)
    - Adatfüggésre is figyelni kell (más adattal más hibát tesztel)
  - **Indirekt** mértéke a kód minőségének a sikeres tesztekhez tartozó fedettség
    - Inkább mértéke a tesztkészlet teljességének
  - A tesztelés befejezése a mértékekhez köthető
- Mire nem jók?
  - Az implementációból kihagyott (nem megvalósított) követelmények tesztelése
  - Kódrészletek kiragadásával történő tesztelés eredményessége kérdéses (a kódrészlet elveszíti környezetét)

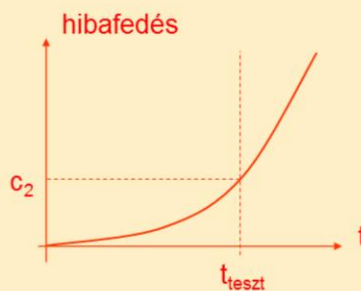
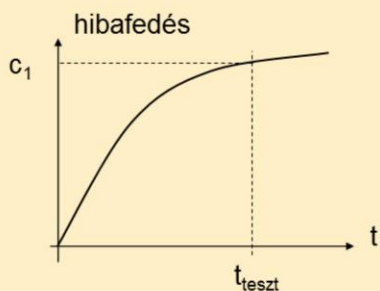
Tesztek végrehajtása

Milyen **sorrendben** hajtsuk végre a tesztek:

Ha várhatóan kevés a hiba:

Először a *hatékony* (nagyobb hibafedésű) tesztek!

- Hosszabb utak,
- összetett feltételű elágazások tesztje

Példa: Teszt fedettség mérése: gcov, ggcov

- gcov: gcc mellett használható
  - Korlátozott tudású (felülvizsgálat szükséges)
- Program felműszerezése: Speciális fordítás

```
gcc -ftest-coverage -fprofile-arcs src.c
```

  - Naplózza az egyes programágak végrehajtását
  - `-fprofile-arcs` esetén döntési ágakat is
  - Elkészülő log fájlok: `.bb`, `.bbg`, `.da`
- Off-line elemzés: gcov
  - `gcov src.c`

```
88.89% of 9 source lines executed in file cov.c
```
  - Annotált forráskód
- Grafikus jelentés: ggcov

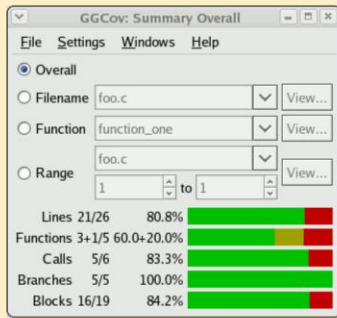
Példa: gcov annotált forráskód

```
#include <stdio.h>
int main (void)
{
    1     int i;

    10    for (i = 1; i < 10; i++)
        {
            9     if (i % 3 == 0)
                3     printf ("%d is divisible by 3\n",i);
            9     if (i % 11 == 0)
                #####    printf ("%d is divisible by 11\n",i);
            9     }

            1     return 0;
        1 }
}
```

Példa: gccov elemzés

GGCov: File List

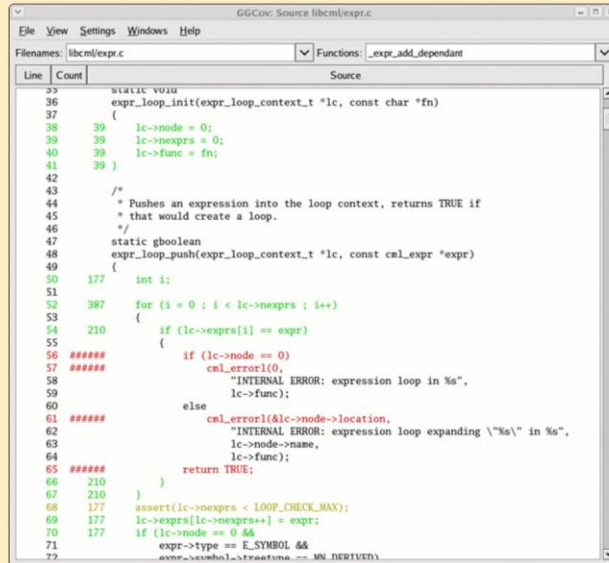
File	Blocks	Lines	Functions	Calls	Branches
/home/gnb/proj/gccml2/	24.01	28.20	35.92	27.65	27.15
gtk	31.12	34.20	31.62	33.08	31.77
page_gui.c	64.83	64.95	64.29	65.69	73.91
tristate.c	51.19	53.23	71.43	48.84	53.57
node_gui.c	44.11	50.53	75.00	52.50	41.96
main.c	43.83	42.18	25.45	43.15	54.67
brokenwin.c	14.71	20.83	25.00	16.00	0.00
logwin.c	11.54	14.29	16.67	20.83	0.00
debug.c	7.14	7.46	10.00	7.55	9.52
choice.c	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
help.c	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
string.c	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
banner.c	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
unknown.c	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
limited_integer.c	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
integer.c	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
menu.c	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
libcml	21.12	25.95	38.40	23.34	26.33
debug.c	77.78	70.37	100.00	83.33	80.00
postparse.c	44.94	61.79	100.00	34.62	56.99

GGCov: Function List

Blocks	Lines	Calls	Branches	Function
100.00	100.00	100.00		function_two
100.00	100.00			function_three
100.00	100.00	100.00	100.00	function_one
0.00	0.00			unused_function
77.78	90.00	66.67	100.00	main

Példa: gccov elemzés

- green - executed at least once
- yellow - part of the line executed
- red - never executed
- blue - suppressed
- black - no executable code

The screenshot shows a window titled "GGCov: Source libcm/expr.c". The window displays source code with a table of line counts. The table has two columns: "Line" and "Count". The code is color-coded according to the legend: green for lines executed at least once, yellow for lines partially executed, red for lines never executed, blue for suppressed lines, and black for non-executable code.

```
35 static void
36 expr_loop_init(expr_loop_context_t *lc, const char *fn)
37 {
38     39     lc->nnode = 0;
39     39     lc->nexprs = 0;
40     39     lc->func = fn;
41     39 }
42
43 /*
44  * Pushes an expression into the loop context, returns TRUE if
45  * that would create a loop.
46  */
47 static gboolean
48 expr_loop_push(expr_loop_context_t *lc, const cml_expr *expr)
49 {
50     177     int i;
51
52     387     for (i = 0 ; i < lc->nexprs ; i++)
53     {
54         210         if (lc->exprs[i] == expr)
55         {
56             #####         if (lc->nnode == 0)
57             #####             cml_error(0,
58                 "INTERNAL ERROR: expression loop in %s",
59                 lc->func);
60             else
61             #####                 cml_error(&lc->nnode->location,
62                 "INTERNAL ERROR: expression loop expanding \"%s\" in %s",
63                 lc->nnode->name,
64                 lc->func);
65             #####         return TRUE;
66         210         }
67     210     }
68     177     assert(lc->nexprs < LOOP_CHECK_MAX);
69     177     lc->exprs[lc->nexprs++] = expr;
70     177     if (lc->nnode == 0 &&
71         expr->type == E_SYMBOL &&
72         expr->symbol->trantime == MN_DERIVED)
```

IPL Cantata++ architektúra

